OXUYAN XALQ – GÜCLÜ XALQDIR:
ULU ÖNDƏRİN MAARİFÇİLİK YOLUNDA MİRASI

Müjkan Əbdüləli qızı Məmmədzadə

Pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
Bakı Qızlar Universiteti
mujkan@mail.ru

Ləman Mübariz qızı Məmmədova

Bakı Qızlar Universiteti
lamanmammadli08@mail.ru

Açar sözlər: *Heydər Əliyev, kitab mədəniyyəti, mütaliə, gənclik və maarifçilik, rəqəmsal kitabxana*

Ключевые слова: *Гейдар Алиев, книжная культура, чтение, молодежь и просвещение, электронная библиотека*

Keywords: *Heydar Aliyev, book culture, Reading, Youth and enlightenment, digital library*

Xülasə: Əsrlərin yaddaşını, xalqın müdrikliyini və insan ruhunun dərinliyini daşıyan kitab, həm şəxsi inkişafın, həm də milli tərəqqinin əsas rəmzidir. Kitab yalnız bilik mənbəyi deyil, həm də mənəvi tərbiyənin, milli ruhun və cəmiyyətin inkişafının sütunudur. Ümummilli lider Heydər Əliyevin "Kitab xalqın mənəvi sərvətidir" fikri onun maarifçiliyə və intellektual cəmiyyətin qurulmasına verdiyi dəyərin bariz ifadəsidir. Onun təşəbbüsü ilə həyata keçirilən layihələr xalqın mütaliə mədəniyyətinin inkişafına güclü təkan verdi. Bu dəyərlər bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən müasir çağırışlara uyğun şəkildə davam etdirilir. Rəqəmsal kitabxanalar, gənclərə yönəlik oxu təşəbbüsləri və müasir nəşrlərin əlçatanlığı gənclər arasında kitab sevgisini artırır. Kitab oxuyan gənc təkcə savadlı deyil, həm də vətənpərvər, düşünən və yaradıcı şəxsiyyətə çevrilir. Kitab xalqın kimliyi, cəmiyyətin güzgüsü və gələcəyin zəmanətidir. Onu sevək, qoruyaq və yaşadaq.

Резюме: Книга, несущая в себе память веков, мудрость народа и глубину человеческого духа, является главным символом как личностного развития, так и национального прогресса. Книга является не только источником знаний, но и опорой духовного воспитания, национального духа и развития общества. Идея общенационального лидера Гейдара Алиева о том, что «Книги — духовное богатство народа», является ярким выражением того значения, которое он придавал просвещению и созданию интеллектуального общества. Реализованные по его инициативе проекты дали мощный импульс развитию культуры чтения среди народа. Эти ценности сегодня продолжаются Президентом Ильхамом Алиевым в соответствии с современными вызовами. Электронные библиотеки, инициативы по развитию чтения среди молодежи и доступность современных изданий повышают любовь к книгам среди молодежи. Молодой человек, читающий книги, становится не только грамотным, но и патриотичным, вдумчивым и творческим. Книга — это личность народа, зеркало общества и гарантия будущего. Давайте любить его, защищать его и жить им.

Summary: The book, which carries the memory of centuries, the wisdom of the people and the depth of the human spirit, is the main symbol of both personal development and national progress. The book is not only a source of knowledge, but also a pillar of spiritual education, national spirit and the development of society. The idea of the national leader Heydar Aliyev "Book is the spiritual wealth of the people" is a clear expression of the value he attached to enlightenment and the establish-

ment of an intellectual society. The projects implemented on his initiative gave a strong impetus to the development of the people's reading culture. These values are continued today by President Ilham Aliyev in accordance with modern challenges. Digital libraries, youth-oriented reading initiatives and the accessibility of modern publications increase the love of books among young people. A young person who reads books becomes not only literate, but also a patriotic, thoughtful and creative personality. The book is the identity of the people, a mirror of society and a guarantee of the future. Let us love it, protect it and live it.

Kitab insanın ruhunun aynası, cəmiyyətin yaddaşı, zamanın qoruyucusudur. Əsrlər boyu bəşəriyyət öz təcrübəsini, müdrikliyini, ağrılarını və arzularını məhz kitab səhifələrinə həkk edib. Kitab mədəniyyəti təkcə oxumaq vərdişi deyil, həm də kitaba hörmət, onu qorumaq və gələcək nəsillərə ötürmək məsuliyyətidir. Azərbaycan xalqının zəngin kitab mədəniyyəti Şərq miniatürlərindən, əlyazma xəzinələrindən başlayaraq müasir rəqəmsal nəşrlərə qədər uzanan geniş bir tarixi əhatə edir. Qədim Naxçıvan, Gəncə, Şamaxı məktəblərində kitab sənətinin təşəkkülü, müstəqillik dövründə bu mədəniyyətin yeni mərhələyə qədəm qoyması, bu gün isə texnoloji imkanlarla zənginləşdirilməsi göstərir ki, kitab mədəniyyəti canlı və davamlı bir irsdir. Azərbaycanın görkəmli dövlət xadimi, Ümummilli lider Heydər Əliyev kitabın milli-mənəvi dəyərlərin daşıyıcısı olduğunu dərindən anlayaraq bu sahənin inkişafına xüsusi önəm vermişdir. Onun "Kitab xalqın mənəvi sərvətidir" fikri, əslində, bir ideologiyanın əsas qayəsini ifadə edir. Bu ideologiyanın əsas məqsədi savadlı, düşünən, milli ruhda tərbiyə olunan gənc nəslin yetişdirilməsinə xidmət edirdi. Məhz bu mənəvi dəyərin dövlət səviyyəsində təşviqi və qorunması Azərbaycanın Ümummilli lideri Heydər Əliyevin fəaliyyətində xüsusi yer tuturdu. O, kitabı yalnız kağız parçası deyil, bir xalqın gələcəyinə yazılmış ümid məktubu kimi görürdü. Onun ideologiyasında kitab mənəviyyatın, təhsilin və milli yaddaşın ayrılmaz hissəsi idi. Heydər Əliyev təkcə siyasətçi deyildi, o, millətin mənəvi atlasını çəkməyə çalışan bir müdrik idi. Bu atlasın mərkəzində isə kitab dururdu. O, dəfələrlə çıxışlarında vurğulayırdı ki, "xalqın gələcəyi onun təhsilindən, təhsilin isə təməli mütaliədən keçir". Bu baxımdan, onun təşəbbüsü ilə Azərbaycanda kitabxanaların fəaliyyətinə xüsusi diqqət göstərildi, maarifçilik ənənələri canlandırıldı və ədəbiyyatın, elmin inkişafı üçün əlverişli mühit formalaşdırıldı. Onun təşəbbüsü ilə müxtəlif bölgələrdə yeni kitabxanalar tikilmiş, klassik və müasir Azərbaycan ədəbiyyatı əsərlərinin geniş tirajlarla çapı təmin olunmuş, oxucuların kitaba çıxış imkanları artırılmışdır. 1970–1980-ci illərdə Azərbaycanda mədəni-maarif müəssisələrinin inkişafı, regionlarda mütaliə mərkəzlərinin yaradılması məhz bu uzaqgörən siyasətin nəticəsi idi. Kitabxanalar xalqın maariflənməsi üçün bir məktəb, bir mədrəsə rolunu oynayırdı. Heydər Əliyev üçün kitab eyni zamanda vətənpərvərlik tərbiyəsinin əsas vasitəsi idi. Onun təşəbbüsü ilə məktəblərdə oxu mədəniyyəti təşviq olunmuş, ədəbiyyata marağın artırılması üçün ədəbi tədbirlər keçirilməyə başlanmışdı. Kitab mədəniyyətinə verilən bu önəm təkcə söz xatirinə deyildi bu, milli ruhun dirçəlişi üçün atılan strateji bir addım idi. O dövrdə məktəb kitabxanalarının yenilənməsi, yeni nəşrlərin çapı, klassik və müasir Azərbaycan ədəbiyyatının təşviqi, xalqın intellektual səviyyəsinin artırılması məqsədinə xidmət edirdi [2,s.6-13].

Gənclik açılmağa hazır bir səhifədir. Onun ilk cümləsini kitab yazır. Gənc nəslin formalaşmasında, dünyagörüşünün dərinləşməsində, milli kimliyinin möhkəmlənməsində kitabın oynadığı rol əvəzolunmazdır. Əlində telefonla böyüyən gənc texnologiyanı tanıyır, amma əlində kitabla böyüyən gənc həm də özünü tanıyır. Oxuyan bir gənc ruhuna güzgü tutan bir yolçudur. O, hər səhifədə bir az da böyüyür, bir az da ucalır. Kitab gənc nəslin dünyagörüşünün genişlənməsi, mənəvi zənginliyinin artması və müasir dövrün çağırışlarına cavab verə biləcək intellektual potensialın formalaşması baxımından misilsiz əhəmiyyət daşıyır. Mütaliə edən gənc təkcə bilikli deyil, həm də düşüncəli, tolerant, milli-mənəvi dəyərlərə bağlı, sosial baxımdan aktiv bir vətəndaş olur. Kitab oxuma vərdişi yalnız fərdi inkişafı deyil, ümumilikdə cəmiyyətin tərəqqisini təmin edən mühüm amillərdən biridir. Müasir

Azərbaycan gəncliyi üçün yaradılan şərait, dövlətin mədəni siyasətində kitabın tutduğu mövqe, həmçinin informasiya texnologiyalarının təhsilə və maarifə tətbiqi bu sahənin gələcəkdə daha da inkişaf edəcəyinə zəmin yaradır. Bugünkü oxucu sabahın ziyalısı, müəllimi, alimi və dövlət xadimidir.

Kitab mədəniyyəti dedikdə yalnız kitabların fiziki mövcudluğu deyil, həm də onlara göstərilən münasibət, oxuma vərdişi, kitabın qorunması və ötürülməsi anlayışları nəzərdə tutulur. Azərbaycan xalqı qədim dövrlərdən bəri zəngin kitab mədəniyyətinə malik olmuşdur. Əlyazmaların qorunması, miniatür sənəti, klassik şairlərimizin divanlarının nəsildən-nəslə ötürülməsi bu irsin parlaq təzahürləridir. Müstəqillik dövründə bu mədəniyyət yeni mərhələyə qədəm qoymuş, kitab və mütaliə cəmiyyətin əsas inkişaf göstəricilərindən birinə çevrilmişdir. Dövlət tərəfindən kitabxanaların müasirləşdirilməsi, oxu kampaniyalarının keçirilməsi və kitabın cəmiyyət həyatına aktiv şəkildə inteqrasiya etdirilməsi bu sahənin strateji əhəmiyyətini bir daha ortaya qoyur.

Bütün bunlar bir daha sübut edir ki, kitab yalnız keçmişin mirası deyil, həm də gələcəyin təminatıdır. Ümummilli lider Heydər Əliyevin kitab və maarif sahəsində qoyduğu möhkəm təməl bu gün Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə uğurla davam etdirilir və Azərbaycanın intellektual inkişafına mühüm töhfələr verir. Kitab mədəniyyətinin təşviqi, oxumaq mədəniyyətinin formalaşdırılması və gənclərin bu sahəyə marağının artırılması yalnız bu günün deyil, həm də sabahın məsuliyyətidir. Kitab keçmişin səsi, bu günün nəfəsi və gələcəyin ümididir. Tarix boyu hər bir xalqın yüksəlişinin, maariflənməsinin və inkişafının təməlində məhz mütaliə dayanıb. Azərbaycan xalqının yaddaşında əbədi iz qoymuş Ümummilli lider Heydər Əliyevin kitab və mədəniyyətə verdiyi önəm, bu gün də cəmiyyətimiz üçün yol göstəricisidir. Onun ardıcılları olaraq biz bu ənənəni yaşatmalı, xüsusilə də gənc nəslin kitaba, oxumağa olan münasibətini dəyişməliyik [1].

Bugünkü gənclik informasiya bolluğu içində itmək əvəzinə, doğru və dəyərli biliklə silahlanmalıdır. Bu silahın ən güclüsü isə kitabdır. Çünki kitab oxuyan gənc yalnız savadlı olmur, həm də düşünən, dərk edən, empatiya qura bilən bir şəxsiyyətə çevrilir. Kitab yalnız bilik deyil, həm də şəxsiyyət formalaşdırır. Bu səbəbdən gənclərin mütaliəyə marağını artırmaq üçün bir sıra təşəbbüslər və dəstəklər vacibdir. Unutmayaq ki, bir millətin gücü onun kitab oxuyan gənclərində gizlidir. Biz nə qədər çox oxusaq, bir o qədər az aldanarıq, az susarıq və çox düşünərik. Kitabın toxunduğu ürəklər işıqlanır, bu işıq isə sabahın aydınlığını təmin edir.

Kitabı sevən xalq, sabahını düşünən xalqdır.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi. Mütaliə mədəniyyəti Azərbaycan Prezidentinin kitaba münasibəti (2024). [Elektron resurs]. URL: ƏDƏBİYYAT VƏ İNCƏSƏNƏT - Mütaliə mədəniyyəti.

2. *Xələfov A*. Azərbaycan kitabxana işinə dair Heydər Əliyev doktrinası uğurla davam edir. – Bakı: M.F.Axundov kitabxanası, 2009. - 98 s.